

Catalunya prepara les seves presons olímpiques

Cobi contra el mal

Dos nous mòduls pre-fabricats a Brians i a Quatre Camins i l'habilitació del Castell de Sant Ferran, de Figueres, com a *subseu penitenciària*. La clàssica neteja pre-olímpica omple uns centres penitenciaris on aquest estiu alguns volen que esclati la tensió que molts temen.

Arriben a una granja de rehabilitació de toxicòmans d'alguna comarca de la Catalunya interior. Són policies de paisà o membres de la Benemèrita. Pregunten per algun dels "residents". Poden buscar reclusos acollits al *compliment alternatiu*, una mesura penitenciària que permet al ionqui de sortir de la presó després d'haver complert una quarta part de la condemna, si s'acull a la rehabilitació que realitzen alguns col·lectius d'atenció al drogaaddicte. Si el troben, se l'enduen. El reclamen per alguna causa pendent. Encara que estigui rehabilitat. El tornen a la gajola. Els agents de l'autoritat poden buscar un pres preventiu, en espera de judici, perquè declari en alguna causa. No el porten als jutjats de Barcelona, sinó directament a la presó. Compleixen una altra ordre judicial, però no avisen l'interessat del seu destí. Causa menys problemes.

Tot ionqui que no estigui tancat –o auto-eliminat per sobredosi– rep un tractament especial de les forces de l'ordre. Per als ionkis i altres indesitjables que trenquen la pau social del mític 92 els planificadors de la seguretat han preparat uns quants mètodes teòrico-pràctics per fer-los la vida impossible. La llei Corcuera hi posa quatre articles per a facilitar la tasca policíaca, el Ministeri de l'Interior reforça, amb noves unitats, les dotacions armades a Catalunya amb què provoca un innegable "efecte dissuasori" al carrer. El Ministeri de Justícia vol imposar un sistema de judicis ràpids –tot delictes menor tindria sentència en deu dies– que, a Barcelona, només podrà aplicar-se finalment en cinc jutjats. I s'obren quatre nous jutjats de guàrdia. Els comissaris de policia premien els subordinats amb un barem personal, segons les detencions que realitzin. Una pràctica generalitzada, tal com van reconèixer fonts del Sindicat Unificat de la Policia en viglies de la vaga general, per incentivar amb pagues extres o dies

lliures la productivitat dels policies. Les presons, doncs, hauran d'acollir els resultats de l'eficàcia policíaca, el caos judicial i l'augment constant de carnassa penitenciària.

EL PRESONER PRE-OLÍMPIC

El 24 de maig, al Principat de Catalunya hi havia comptats 5.851 interns. 17 mesos abans, amb dades de l'1 de gener del 1990, eren 4.700. Els nous centres penitenciaris de Brians –690 interns– i Quatre Camins –972 interns– no han aconseguit de reduir les dimensions mastodòntiques de la Model que, en aquest període superior a un any, ha passat de 1.659 a 1.837 reclusos. Els problemes generals de massificació asfixien tothom: les presons provincials de Figueres, Girona i Tarragona arriben al seu límit de saturació i la presó de Ponent, que unifica les antigues de Lleida-I i Lleida-II, es troba també prop del seu màxim nivell, uns 886 reclusos.

Són xifres per a marejar el director general d'Institucions Penitenciaris i de Rehabilitació de la Conselleria de Justícia, Ignasi Garcia Clavel, un antic militant de Cristians pel Socialisme reconvertit al vessant social del pujolisme. Aquest alt càrrec és un convençut partidari de "motivar els interns per a aconseguir un canvi en les seves actituds més pregonas". Abjura de l'ordre per l'ordre, aposta per desterrar "aquelles formes de relació amb l'intern basades en la prepotència" i defineix la presó *exemplar* de Can Brians com "un projecte que té per finalitat última la rehabilitació de les persones privades de llibertat mitjançant la seva educació integral".

Però, amb les presons saturades, a Garcia Clavel, no li ha tocat altre remei que assumir la creació de 750 noves places penitenciaris en el marc d'una àmplia *operació olímpica*. Així, dins el recinte penitenciar de Quatre Camins, s'hi ins-

tal·larà un mòdul pre-fabricat per a 400 interns, pressupostat en 350 milions, mentre a Can Brians han accelerat les obres de construcció d'un nou mòdul per a dones, amb capacitat per a 200 reclusos.

La fita més remarcable d'aquesta difícil maniobra s'anomena *Presó Olímpica* del Castell de Sant Ferran. A Figueres. Un fortí de sòlids carreus amb un perímetre de cinc quilòmetres de llargada, al costat de l'autopista, que el Ministeri de Defensa havia d'oferir a la capital de l'Alt Empordà com a present per haver "suportat" la ingrata presència del tinent coronel Antonio Tejero. El darrer hoste d'aquest castell que els ciutadans de Figueres han reclamat sempre com a espai públic. Fins que un pacte d'alt nivell entre el Ministeri de Defensa i la Conselleria de Justícia convertia dues plantes del castell en presó provisional.

De l'1 de juny a un improrrogable 30 de novembre, l'alcalde de Figueres, Marià Llorca, tindrà, a part la presó provincial –186 interns–, 150 places penitenciaris per a reclusos no conflictius, en unes instal·lacions que la UGT considera "tercermundistes" i en la reestructuració de les quals la Conselleria ha destinat uns deu milions de pessetes. Per a evitar qualsevol suspicàcia sobre la temporalitat de la presó, el Castell dependrà directament del director de la presó provincial de Figueres, i les feines de vigilància i manteniment seran exercides per 53 dels 200 treballadors eventuais que la Conselleria ha de contractar per cobrir aquesta *temporada olímpica*.

Els compromisos semblen prou explícits però els funcionaris de presons i els seus sindicats –en guerrilla permanent amb l'administració catalana– ja s'han encarregat de recordar al ciutadà de Figueres que, al mes de novembre, hauran passat molts dies dels Jocs Olímpics, però no s'haurà deturat la massificació dels centres penitenciaris... Tota l'estratègia peniten-

ciària penja d'uns pocs fils.

L'ESCENARI OLÍMPIC

Fins ara, tots els sectors vinculats als centres penitenciaris valoraven dos factors bàsics en explicar la relativa tranquil·litat de les presons catalanes. Hi ha la pràctica d'una norma implícita d'aquest univers destarotat. El factor droga té el seu aforisme inevitable: "Mentre hi ha drogues les presons estan en calma". Droga, n'hi ha tanta com requereix el mercat. És tan massiva l'entrada d'estupefaents que els escorcolls reglamentaris dels interns després d'una visita *vis-à-vis* o d'un permís de sortida són quasi sempre simples exàmens visuals. Les màfies de presó —els *kies*— campen al seu aire. De tant en tant, s'intercepta algun telèfon sense fils per als negocis amb l'exterior, algú es queda esterracat amb la xeringa a la vena i poca cosa més.

Però hi ha un altre factor que, fins ara, era essencial: l'actitud conscient tant dels jutges de vigilància penitenciària com de la direcció general d'afavorir la concessió de beneficis penitenciaris. Són els permi-

sos ordinaris, de cap de setmana, extraordinaris o l'aplicació de les redempcions extraordinàries de condemna, una iniciativa legal exclusiva dels jutges de vigilància penitenciària per la qual els interns dels centres penitenciaris que s'acullen a activitats d'animació sociocultural, competicions esportives, cursets o programes específics poden reduir dies efectius de condemna fins a un màxim de 45 dies per trimestre. Aquests darrers anys, també han augmentat els centres oberts per a interns en tercer grau. Dormen a la presó i treballen fora. Les fórmules varien. La gent va sortint i, diuen els funcionaris, s'estableix un sistema per a oxigenar les presons a qualsevol preu.

Una política de reclassificació oberta i tolerant, que ha col·locat quasi la totalitat dels interns —excepte uns 60 reclusos de primer grau, que es troben en privació total de llibertat— en condicions d'acollir-se als beneficis penitenciaris habituals, fa que molts presos s'ho repensin abans d'embolicar-se en motins o agressions. Tothom té, jugant a les cartes del sistema penitenciari català, la possibilitat de sortir

al carrer. Adequant, doncs, les places penitenciaris a la delinqüència estacional i passatgera dels Jocs Olímpics, no cal témer l'estiu que s'acosta. La direcció general de Serveis Penitenciaris i de Rehabilitació treballa per aconseguir la pau: les impossibles relacions amb els sindicats de funcionaris de presons semblen haver trobat un espai de treva. Fins al mes de setembre no es discutiran amb els sindicats majoritaris el paquet de reivindicacions i millores que aquest cos de l'administració ha exigit a la direcció general a base de vagues de zel i campanyes de premsa.

El final podria semblar un estiu de color rosa on els Cobi-carcellers, els Cobi-jutges, els Cobi-polícies i els Cobi-polítics s'ajuntarien, en una platònica versió de la seva sèrie de dibuixos animats, per lluitar contra el mal. Pel bé de la ciutat i del món. I els Cobi-reclusos amb ganes de redimir-se tindrien la seva oportunitat en aquesta sèrie ideal. Llástima que el Cobi, tan càndid, acabaria de ionqui seropositiu i desestructurat. En realitat, els centres penitenciaris catalans tenen aquest estiu l'oportunitat única de convertir-se en el gran mal-

Ignasi Garcia Clavel.

JORDI MORERA

son de la Generalitat de Catalunya.

Dos homes poden desballestar les intencions normalitzadores de Garcia Clavel. L'un, obcecat per l'estricta complimet de la normativa penal —el jutge de vigilància penitenciària número 1, Ramon Manzanares, que té sota la seva jurisdicció la Model i Quatre Camins— i l'altre, un franc tirador poc afí al progressisme dels seus col·legues —el fiscal coordinador dels fiscals de vigilància penitenciària, Josep Joaquim Pérez de Gregorio, que ha aconseguit de variar a fons les tesis establertes sobre beneficis penitenciaris, enfrontant-se al criteri de la majoria de jutges de vigilància penitenciària. Des del mes passat, es dificulten permisos de sortida, i es deneguen redempcions de condemna. Gràcies, també, a la denúncia per concessió il·legal de permisos a presos de la Model que no havien complert una quarta part de la seva condemna formulada per l'USO a Manzanares al mes de març. Un bon indicatiu de la venjança olímpica que preparen els funcionaris a la “teologia alliberadora” de Garcia Clavel. Els funcionaris no s'han pogut empassar una cúpula penitenciària formada no pels habituals membres de l'escalafó superior, sinó per simples practicants del voluntariat social, “uns inconscients de bona fe”. Creuen que Clavel i els seus homes ho desconeixen gairebé tot de la normativa de presons, de les seves lleis implícites. Estan convençuts que, des de la direcció general, es considera gran part d'aquest cos com a reaccionari i com a elements perturbadors de la regeneració del pres. I com carreguen contra unes presons impossibles de controlar,

com Brians, on ells es carreguen les culpes si algú se n'escapa. Pensen que Justícia deixa els centres a mans d'antisocials o traficants per por d'imposar la disciplina. Els funcionaris, més que els seus sindicats, concentren molta visceralitat. No perdonen a Garcia Clavel que els hagi rebaixat la dignitat corporativa. Tenen la il·lusió inconfessable que, aquest estiu, les presons esclatin en motins. Alguns d'ells saben com contribuir a generar una espiral de tensió —escorcolls, recomptes, càstigs, informes— i molts altres esperen, amb l'ampolla de xampany en fresc, que Garcia Clavel es trobi amb un incident prou gros perquè Pujol exigeixi el seu cap.

Un darrer element complica l'estiu penitenciar de Garcia Clavel; el factor propagandístic. Pedro Pablo Mansilla, director general de l'administració penitenciària espanyola, considerava, en una circular interna del passat mes d'abril, la possibilitat que determinats grups de presos iniciessin aldarulls i conflictes aprofitant la caixa de ressonància de l'Expo de Sevilla i els Jocs Olímpics de Barcelona. Marc Palmés, un advocat acostumat a defensar causes impossibles, té clients que ja comencen a posar-se nerviosos. Els reclusos són els primers a adonar-se que les regles empitjoren. “No m'estranyaria que d'aquí a un mes els presos s'enfilessin als terrats”, puntualitza Marc Palmés. Tindrien, per primera i última volta, tots els mitjans de comunicació mundial filmant a primera línia les escenes més salvatges del motí més sagnant. El pres anònim espera els seus quinze minuts de glòria universal.

Oriol Malló

Presons olímpiques made in Catalonia

Pre-fabricats del Solsonès és una de les moltes empreses del teixit industrial petit i mitjà generat aquests darrers anys a moltes comarques de Catalunya. Fundada al 1986, per iniciativa d'uns pocs socis, pretenia cobrir la seva quota d'un mercat en plena expansió: el subministrament i muntatge de qualsevol mena de pre-fabricat de formigó. Des d'una nau industrial a un bloc d'habitatges. O un centre penitenciar de la Generalitat de Catalunya.

Pre-fabricats del Solsonès, SA passarà a la història anecdòtica com l'empresa autòctona que va salvar les congestionades presons del Principat del col·lapse final. A hores d'ara, construeixen el Centre Penitenciar de Dones de Can Brians i el mòdul prefabricat que s'ha d'habilitar al recinte de Quatre Camins. Segons Pere Alsina, cap de vendes de Pre-fabricats del Solsonès, SA, “aquesta és la nostra primera feina per a la Conselleria i estem orgullosos que ens hagin considerat idonis per a desenvolupar aquests projectes”. Però l'empresa va tan bé que prefereixen matisar la seva sobtada fama: “De fet, la majoria dels nostres encàrrecs són privats i no voldríem que la gent ens associés tan sols a aquesta mena de construcció oficial”. No calen precisions. Al poble d'Olius, 85 treballadors tenen feina assegurada per molt de temps; els directius volen entrar en el negoci dels pàrquings i reben compradors alemanys. ¿Ionquis? ¿Delinqüents? ¿Reclusos? De tot això, no en tenen, ells.

O. M.